

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/76/2022
Identifikačné číslo spisu:	5114234503
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5114234503.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu CASH REAL s.r.o., so sídlom v Žiline, Komenského 63A/8357, IČO: 44 884 231, zastúpeného JUDr. Miroslavom Pekárom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Krížna 44, proti žalovanej E. J., bývajúcej vo C. XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokát Adriana Hrdinová, s.r.o., so sídlom v Žiline, Vojtecha Spanyola 1726/13, IČO: 47 245 841, o zaplatenie 70.000,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina, pod sp. zn. 8 C 140/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. februára 2021, sp. zn. 9 Co 126/2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. augusta 2015, č. k. 8 C 140/2015-38 v spojení s opravným uznesením č. k. 8 C 140/2015-60 z 5. januára 2016, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 70.000,- eur s úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne od 16. októbra 2013 do zaplatenia a takisto uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1 134,66 eur a iných trov konania vo výške 4 200,- eur, vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol. Mal za to, že došlo k poskytnutiu peňažných prostriedkov priamo žalovanej spolu vo výške 69.810,20 eur, a aj plnenie súdnej exekútorke JUDr. Verešovej vo výške 279,80 eur bolo zo strany žalobcu poskytnuté v prospech žalovanej, pričom túto sumu mala plniť žalovaná. Medzi stranami bola uzatvorená zmluva o kúpe nehnuteľnosti, ktorá neskôr v súdnom konaní bola vyhodnotená ako neplatná. Suma 70 000,- eur predstavovala kúpnu cenu, ktorú zaplatil žalobca. Nárok žalobcu posúdil ako bezdôvodné obohatenie a zaviazal žalovanú zaplatiť mu sumu 70.000,- eur. Právne vec posúdil podľa § 451 a § 454 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), resp. priznaný úrok z omeškania vo výške 6 % podľa § 517 OZ a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 25. februára 2021 sp. zn. 9 Co 126/2020, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v

plnom rozsahu. Pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie vecí, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia. Mal za nepochybné, že žalobca so žalovanou uzatvorili kúpnopredajnú zmluvu, predmetom ktorej bol rodinný dom s príslušenstvom v kat. úz. C.Ň. a dohodnutá bola kúpna cena 70.000,- eur. Z predložených listinných dôkazov mal za preukázané, že uvedená kúpna cena bola vyplatená čiastočne v hotovosti žalovanej a čiastočne bolo poskytnuté plnenie vkladom na účet v banke, resp. uhradený bol dlh vymáhaný súdnym exekútorom. Rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 4 C 185/2012 z 28. júna 2013 bolo určené, že vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom predaja a kúpy, je žalovaná. Prejudiciálne súd riešil platnosť kúpnopredajnej zmluvy. Ak teda žalovaná je naďalej vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnopredajnej zmluvy, kde súd rozhodol o jej neplatnosti, vznikla jej povinnosť vrátiť prijaté plnenie (kúpnu cenu), o čom aj súd prvej inštancie rozhodol. Na vznesenú námietku premlčania súd mal za to, že relevantným dátumom pre začatie plynutia premlčacej doby je rozhodnutie o tom, že žalovaná je vlastníčkou predmetných nehnuteľností, kedy bolo súdom rozhodnuté o vlastníctve nehnuteľnosti a žalovanej vznikla povinnosť vrátiť kúpnu cenu (rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 4 C 185/2012 z 28. júna 2013). Svoje rozhodnutie (najmä v súvislosti s otázkou premlčania nároku) podložil hlavne ustanoveniami § 107, § 107 ods. 3, § 457, § 560 OZ. Na základe uvedených ustanovení odvolací súd dospel k záveru, že nie je možné pre plynutie premlčacej doby na požadované plnenie žalobcom počítat jej začiatok dňom 19.09.2011, tak ako to tvrdila žalovaná (dátum, kedy bolo poskytnuté plnenie na kúpnu cenu). V tomto prípade súd o vlastníctve k nehnuteľnostiam svedčiaceho v prospech žalovanej rozhodol rozsudkom 4 C 185/2012, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 09. októbra 2013. Odvolací súd mal tak za to, že plynutie premlčacej doby pre uplatnenie nároku na vrátenie kúpnej ceny z neplatnej zmluvy začalo plynúť nasledujúci deň, t. j. od 10. októbra 2013. Keďže žaloba bola podaná na súd 23. októbra 2014, odvolací súd mal za to, že bola podaná včas, nakoľko od 10. októbra 2013 neuplynula ani objektívna ani subjektívna doba, nakoľko do podania žaloby neuplynula doba dvoch, resp. troch rokov. Požadovaný nárok žalobcom tak nebol premlčaný.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď súdy nesprávnym procesným postupom jej znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP z dôvodu, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení vecí, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

4. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné odmietnuť, prípadne zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či tento mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti CSP, kedy tiež treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom ako tretia inštancia, v rámci ktorého konania by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 140/2018, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky,

za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 134/2018, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolať sa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať sa vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

I.

§ 420 písm. f/ CSP

12. V danom prípade žalovaná uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Dovolať sa tvrdila, že odvolací súd svoj v poradí už tretí rozsudok riadne neodôvodnil a nezobral do úvahy ani jej odvolacie námietky a dokonca ignoroval aj pre súd záväzné pokyny dovolacieho súdu. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, arbitrárny a nezákonný. Podľa žalovanej súd neuviedol žiadnu právnu normu, či argument, ktoré by ho oprávňovali na prijatie záverov v otázke plynutia premlčacej doby. V rozhodnutí neuviedol jedinú skutočnosť, ktorá by bola spôsobilá odôvodniť viazanie začiatku objektívnej premlčacej doby na právoplatnosť určovacieho rozsudku (rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 4 C 185/2012 z 28. júna 2013), resp. ktorá by odôvodňovala rovnaký moment pre začiatok plynutia subjektívnej a objektívnej premlčacej doby v tejto veci. Pričom dovolať sa tvrdila, že premlčacia doba mala začať plynúť od dátumu poskytnutého plnenia, t. j. 19. septembra 2011 (podpis kúpnopredajnej zmluvy), resp. deň potom, z ktorého dôvodu je nárok žalobcu premlčaný, keďže žalobca podal žalobu na súd 23. októbra 2014.

12.2. V rámci dovolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP dovolať sa tiež namietala to, že okresný súd vydal rozsudok v neprítomnosti účastníkov konania, to znamená, že pojednávania sa nezúčastnila nielen žalovaná (ktorá nevedela o pojednávaní), ale ani žalobca, ktorý svoju neúčasť na pojednávaní taktiež nijako nezdôvodnil. Súd porušil princíp kontradiktórnosti konania a rozhodol len na základe žalobného

návrhu a listinných dôkazov, ktoré nepreukazovali nárok žalobcu. Navyše uviedla, že v čase podania návrhu Igor Kramár nebol konateľom spoločnosti a žalobca nie je identifikovaný správnymi údajmi týkajúcimi sa sídla spoločnosti a osoby konajúcej v mene spoločnosti. Žalovaná namietala, že pokiaľ ide o priznaný úrok z omeškania, súd neodôvodnil, prečo priznal žalobcovi úrok z omeškania práve od 16. októbra 2013.

12.3. Namietala, že záver o dlhu, ktorý za žalovanú mal súdnej exekútorke Verešovej zaplatiť žalobca, je nesprávny. Tento dlh, podľa dovolateľky nezaplatil žalobca ale fyzická osoba Igor Kramár. Vklad na účet v sume 36.234,30 eur bol tak isto realizovaný fyzickou osobou Igor Kramár (Kramár vystupoval ako fyzická osoba a nie ako konateľ spoločnosti), príjmový doklad na sumu 33.365,90, ktorú mala žalovaná prevziať v hotovosti od spoločnosti CASH REAL, s.r.o. je fiktívny, čo žalovaná namietala už aj v konaní 4 C 185/2012, z ktorého rozsudok súd vykonal ako dôkaz v tomto konaní, avšak len v prospech žalobcu (pokladničný doklad nemá číslo, nemá vystaviteľa, z dokladu tiež nie je zrejmé, že ide o žalobcu - chýba IČO, DIČ - povinné údaje pre identifikáciu právnickej osoby z hľadiska účtovného a obchodného). Z uvedeného bolo zrejmé, že súd nevykonal riadne dokazovanie a rozhodol na základe nesprávne zisteného skutkového stavu.

II.

odôvodnenie

§ 420 písm. f/ CSP

13. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP najvyšší súd uvádza nasledovné.

14. V zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces z hľadiska § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do Ústavou Slovenskej republiky, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017).

18. Pokiaľ dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto súvislosti odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska

nedotkli, preto ho treba považovať za aktuálne a použiteľné. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Dovolací súd nezistil, že by išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva strán konania na spravodlivý proces.

19. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súdy oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí popísali obsah podstatných a pre prípad relevantných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vyporiadava so všetkými relevantnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami.

20. V zmysle dovolateľkou namietanou nepreskúmateľnosťou, arbitrárnosťou a nedostatočným odôvodnením odvolacieho súdu v otázke plynutia premlčacej doby (pozn. dovolacieho súdu - námietka bližšie špecifikovaná v bode 12.1. tohto rozhodnutia) najvyšší súd uvádza, že s názorom dovolateľky nemôže súhlasiť a naopak tvrdí, že svoje rozhodnutie jasne, dostatočne a zrozumiteľne vysvetlil a zdôvodnil. V danom prípade mal súd za to, že relevantným dátumom pre začatie plynutia premlčacej doby je rozhodnutie o tom, že žalovaná je vlastníčkou predmetných nehnuteľností (vtedy jej bolo vrátené, resp. súdom rozhodnuté o vlastníctve nehnuteľnosti a jej vznikla povinnosť vrátiť kúpnu cenu, resp. prijaté plnenia v jej prospech). Až týmto momentom bolo zrejmé, že došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovanej na úkor žalobcu, ktoré by on poskytol za žalovanú, resp. v jej prospech. Rovnako nie je pravdou, že odvolací súd neuviedol žiadne právne normy ani žiadne skutočnosti, či argumenty, ktoré by ho mali viesť k záveru, že nárok žalobcu nie je premlčaný. Odvolací súd totižto svoj záver o plynutí premlčacej doby podložil viacerými ustanoveniami OZ, ktoré v rozhodnutí aj uviedol a vysvetlil. Vychádzal hlavne z ustanovenia § 107 OZ, ku ktorému uviedol konkrétne nasledovné: „Vzhľadom na vyššie uvedené zákonné ustanovenie odvolací súd má za to, že v tomto prípade došlo k obojstrannému plneniu, keď na jednej strane bol vykonaný prevod predávaných nehnuteľností a na druhej strane zaplatená kúpna cena. Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku OS Žilina 4 C 185/2012 (09.10.2013) sa žalovaná opäť stala vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpy a predaja. K rozsahu absolútnej neplatnosti kúpnopredajnej zmluvy potom nastúpila vzájomná reštitučná povinnosť zmluvných strán (synalagmatický záväzok) vrátiť si navzájom všetko, čo podľa neplatnej zmluvy dostali. Na základe rozhodnutia súdu sa žalovaná stala vlastníčkou nehnuteľností, a preto jej vznikla povinnosť vrátiť plnenie, ktoré bolo v súvislosti s kúpou nehnuteľnosti vynaložené v jej prospech (podľa § 457 OZ, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal). V tomto ustanovení je vyjadrená zásada k vráteniu vzájomného plnenia a uplatní sa v prípade, že na základe dvojstrannej zaväzujúcej zmluvy si obe strany plnenie poskytli (v tomto prípade kúpnopredajná zmluva). Práva a povinnosti účastníkov sú vzájomne podmienené a tiež sú vzájomne podmienené ich nároky na vrátenie už prijatých plnení v prípade, že je zmluva neplatná. Jedná sa o synalagmatické práva v zmysle ust. § 560 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak si zo zmluvy majú účastníci plniť navzájom, môže sa domáhať splnenia záväzku len ten, kto sám splnil svoj záväzok skôr alebo je pripravený ho splniť. Rozdiel oproti § 457 OZ je v tom, že ak ide o vrátenie plnenia z neplatnej zmluvy, nie je synalagmatický vzťah založený zmluvou ako je to v prípade § 560 Občianskeho zákonníka, ale vyplýva priamo zo zákona. Ak teda bola kúpnopredajná zmluva v tomto prípade neplatná a kupujúci napriek tomu, že zaplatil kúpnu cenu, nie je vlastníkom nehnuteľností (čo potvrdil rozsudok 4 C 185/2012 OS Žilina), vznikla predávajúcemu povinnosť vrátiť kúpnu cenu. Z hľadiska aplikácie ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka prihladne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat. Zmyslom tohto ustanovenia je zachovanie rovnováhy práv obidvoch zmluvných strán neplatnej (či neskôr zrušenej) zmluvy a dopadá na všetky prípady, kde synalagmatický vzťah vznikol zo zákona. Takto to vyplýva aj z dôvodovej správy k novele uvedeného zákonného ustanovenia z roku 1982, kde je uvedené, že pri vzájomných právach z neplatnej alebo zrušenej zmluvy musela doterajšia prax výkladom čeliť mnohým ťažkostiam vyplývajúcim z toho, že

napríklad pri kúpnych zmluvách nebolo ohrozené vydanie vecí uplynutím času pre nepremlčateľnosť vlastníckeho práva, zatiaľ čo podľa doslovného znenia zákona právo na vydanie peňažného plnenia podliehalo premlčaniu. Nová právna úprava preto tieto prípady výslovne rieši spôsobom zodpovedajúcim spravodlivému vyporiadaniu medzi účastníkmi zmluvy.“. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd pomocou ustanovení § 457, § 560 ako aj § 107 ods. 3 vysvetlil, že na základe skutočností, že žalovaná sa stala rozhodnutím súdu opäť vlastníčkou predmetných nehnuteľností (ktoré boli predmetom ich neplatnej kúpnopredajnej zmluvy), tak automaticky na základe zmienených ustanovení (ako aj na základe neplatnosti zmluvy) žalovanej vznikla povinnosť vrátiť peniaze. Rovnako odvolací súd vysvetlil, že ide o tzv. synalagmatický vzťah strán zmluvného vzťahu, ktoré v prípade neplatnosti zmluvy (v danom prípade absolútna neplatnosť) si majú tieto strany navzájom vrátiť späť všetko, čo bolo predmetom takejto dojednávanej zmluvy. Svoje zdôvodnenie podčiarkol najmä ustanovením § 107 ods. 3 OZ, v ktorom prípade interpretoval zmysel a cieľ toho ustanovenia, a to tým, keď uviedol, že zmyslom je zachovanie rovnováhy práv obidvoch zmluvných strán neplatnej zmluvy. Uviedol, že doterajšia prax (pred novelou z roku 1982) musela výkladom čeliť mnohým ťažkostiam vyplývajúcim z toho, že pri kúpnych zmluvách nebolo ohrozené vydanie vecí vlastníckeho práva (v prípade uplynutia premlčateľnosti), avšak právo na vydanie peňažného plnenia podliehalo premlčaniu a preto nová právna úprava tieto prípady rieši spravodlivým vyporiadanim medzi stranami zmluvného vzťahu spôsobom v zmysle ustanovenia § 107 ods. 3 OZ.

20.1. Dovolateľka namietala ešte viaceré skutočnosti, a to nasledovne. Uviedla, že okresný súd vydal rozsudok v neprítomnosti strán konania. Rovnako namietala, že v čase podania návrhu X. J. nebol konateľom spoločnosti a žalobca nie je identifikovaný správnymi údajmi sídla a že dlh, ktorý za žalovanú mal súdnej exekútorky Verešovej zaplatiť žalobca, je nesprávny nakoľko neplatil žalobca ale fyzická osoba X. J.. Uviedla, že priznaný úrok z omeškania žalobcovi, súd neodôvodnil. Najvyšší súd konštatuje, že odvolací súd aj k týmto uvedeným námietkam podal vysvetľujúce argumenty, a tak neostali ani tieto námietky dovolateľky bez povšimnutia. Odvolací súd uviedol, že žalovaná bola v dňoch 16. júla až 18. júla 2015 hospitalizovaná, z dôvodu ktorého sa nedozvedela o pojednávaní. Ako vyplynulo z doručeny zásilky, ktorá obsahovala predvolanie pre žalovanú, tá bola doručovaná dňa 13. júla 2015 a opakovane dňa 14. júla 2015, t. j. v dňoch, kedy žalovaná nebola hospitalizovaná a ani nijakým spôsobom nepreukázala, že by sa zdržiavala na inom mieste a o zásielke sa nemohla dozvedieť. Predmetná zásielka sa vrátila späť na súd až 30. júla 2015, t. j. žalovaná si ju mohla vyzdvihnúť na pošte po vykonanom chirurgickom zákroku, hoci je invalidná dôchodkyňa a má pohybové ťažkosti. Ako vyplynulo zo spisu, zástupcovi žalobcu v tomto konaní bola udelená plná moc dňa 05. mája 2014, pričom žalovaná tvrdila, že ju udelil X. J., ktorý už v tom čase nebol konateľom spoločnosti. Vo výpise z obchodného registra SR (a vyjadrenia žalobcu) X. J. bol konateľom spoločnosti až do 30. júla 2014, t. j. plnomocenstvo bolo udelené osobou na to oprávnenou. Pokiaľ žalobca nevypovedal v ďalšom konaní plnú moc, je toto udelené plnomocenstvo aj naďalej v platnosti a zástupca má právo (a povinnosť) zastupovať žalobcu v konaní. Dátum podania žaloby potom nie je relevantný pre posúdenie platnosti plnej moci. Pokiaľ dovolateľka poukázala na to, že platby v jej prospech/za ňu, neboli vykonané spoločnosťou - žalobcom, ale X. J. ako fyzickou osobou a nie ako konateľom žalobcu, mal odvolací súd za to, že aj keď je na príjmových dokladoch uvedené meno X. J., tento konal ako konateľ žalobcu a nešlo o jeho vlastné prostriedky, ktoré by on poskytol za žalovanú, resp. v jej prospech. No a v neposlednom rade sa odvolací súd vyjadril aj k namietanému úroku z omeškania, na ktorý poukázala v odvolaní žalovaná. Tento bol súdom prvej inštancie stanovený odo dňa vykonateľnosti rozsudku č. k. 4 C 185/2012-106 zo dňa 28. júna 2013, ktorým súd určil, že žalovaná je výlučnou vlastníčkou tam špecifikovaných nehnuteľností (rozsudok nadobudol právoplatnosť 09. októbra 2013 a vykonateľnosť 15. októbra 2013). Úrok bol požadovaný od 16. októbra 2013, čomu súd vyhovel. S takýmto dátumom ako začiatkom pre priznanie úroku z omeškania sa odvolací súd stotožnil.

21. Na základe vyššie uvedeného má dovolací súd za to, že v predmetnom prípade odvolací súd nevybočil z hraníc „normy“ odôvodnenia rozhodnutia, a tak dovolateľka neopodstatnene namietala nedostatočné odôvodnenie, resp. vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, z ktorého dôvodu dovolanie žalovanej nie je prípustné § 447 písm. c/ CSP.

III.

22. Dovolateľka tiež namietala § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. Žalovaná v súvislosti s predmetným dovolacím dôvodom uviedla, že závery odvolacieho súdu považuje za svojvoľné, takéto rozhodovanie bolo jednoznačne v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR ako aj v rozpore s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť v poradi už tretieho rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej, ale najmä pokiaľ ide o posudzovanie námietky premlčania nároku žalobcu žalovanou, Ústavný súd SR vo svojej judikatúre považuje jednoznačne za porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, resp. práva na riadne a dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia a s týmito názormi sa stotožňuje aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej praxi.

23.1. Uviedla, že sa odvolací súd odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ako aj súdu ústavného) v otázke riadneho a zrozumiteľného odôvodnenia rozsudku a konkrétne tiež v otázke týkajúcej sa právneho posúdenia nastolenej otázky premlčania, ktorú námietku vzniesla žalovaná v odvolacom konaní, nakoľko právna úvaha súdu týkajúca sa okamihu začatia plynutia premlčacej doby je svojvoľná a interpretovaná bez bližších rozpoznateľných kritérií (minimálne v rozsahu uvedenia aplikovanej právnej normy a rozlíšenia subjektívnej a objektívnej premlčacej doby).

23.2. Na druhej strane však uviedla aj to, že odvolací súd sa pri riešení (jednoduchej) právnej otázky týkajúcej sa posúdenia premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, výrazne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorého judikatúra týkajúca sa všeobecných postulátov posudzovania okamihu plynutia subjektívnej a objektívnej premlčacej doby, následkov uplynutia týchto jednotlivých dôb, ako aj povinnosti súdu posúdiť námietku premlčania komplexne z hľadiska ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka, je pomerne bohatá a ustálená.

23.3. K svojim tvrdeniam vyššie uvedeným, poukázala na dve rozhodnutia najvyššieho súdu, a to konkrétne na nasledovné:

- uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 327/2014 „dĺžku premlčacích dôb upravuje zákon. Súd musí v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia posúdiť námietku premlčania komplexne z hľadiska ustanovenia § 107 Občianskeho zákonníka a aj bez námietky účastníka z úradnej povinnosti skúmať aj to, či sa na danú vec vzťahuje trojročná alebo desaťročná objektívna premlčacia doba..... Podľa § 107 OZ právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Táto tzv. subjektívna premlčacia doba je však limitovaná objektívnou premlčacou dobou a najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo. Pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je teda stanovená dvojité kombinovaná premlčacia doba.... Ich začiatok je stanovený odlišne a ich vzájomný vzťah je taký, že sú na sebe nezávislé čo do svojho plynutia, jeho začiatku aj konca. Ak skončí plynutie niektorej z nich, právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu (ak je vznesená námietka premlčania). V prvom odseku tohto ustanovenia je upravená tzv. subjektívna premlčacia doba, v odseku druhom premlčacia doba objektívna. Vzájomný vzťah týchto dvoch premlčacích dôb je taký, že ak skončí beh jednej z nich a je vznesená námietka premlčania, právo sa premlčí a nemožno ho priznať.....“.

- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky M Cdo 16/2011 z 11. decembra 2013: „..... z podaného výkladu je tak zjavné, že objektívna premlčacia doba môže uplynúť a z tohto dôvodu sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia môže premlčať bez toho, aby sa oprávnený o bezdôvodnom obohatení alebo o obohatenom subjekte vôbec dozvedel, t. j. aj keby subjektívna premlčacia doba (s ktorou vlastne generálny prokurátor plynutie objektívnej premlčacej doby nesprávne spája) ani plynúť nezačala.“.

IV.

odôvodnenie

§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

26. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

27. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen všeobecne novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 124/2018, sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

28. Pre ustanovenie § 421 ods. 1 CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

29. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka (nie skutková), na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

30. Dovolateľka v zmysle ňou označeného dovolacieho dôvodu (§ 421 ods. 1 písm. a/, CSP) ako právnu otázku od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu označila otázku „riadneho a zrozumiteľného odôvodnenia rozsudku a konkrétne tiež v otázke týkajúcej sa právneho posúdenia nastolenej otázky premlčania“. Dovolací súd k tejto nastolenej otázke pristupoval aj v zmysle obsahu dovolania, a to z časti, ktorá bola venovaná dovolaciemu dôvodu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, a preto túto rozdelil na dve otázky a to na otázku „riadneho a zrozumiteľného odôvodnenia rozsudku“ v súvislosti s premlčacou dobou, resp. so začiatkom plynutia premlčacej doby, a na otázku „právneho posúdenia nastolenej otázky

premlčania“.

31. Vzhľadom na formuláciu dovolateľom vymedzenú otázku (riadne a zrozumiteľné odôvodnenie rozsudku) v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd dospel k záveru, že táto otázka nekorešponduje s právnou úpravou, ktorá je uvedená vyššie, nakoľko nejde ani o otázku právnú, a nejde ani o otázku od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Vo všeobecnosti „odôvodnenie rozhodnutia“ nemôže byť otázkou, ktorá by mala právny charakter. Odôvodnenie ako také je vlastne „spôsob vyjadrenia“ rozhodnutia súdu, ktorým sa vysporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strán v konaní, a to v určitom či už hierarchickom alebo časovom slede, v ktorom tiež vysvetľuje aké normy a z akého dôvodu na ten-ktorý prípad aplikoval. „Spôsob vyjadrenia“ (odôvodnenie) preto podľa názoru dovolacieho súdu nemôže byť predmetom právnej otázky. Rovnako nemôže ísť ani o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže odvolací súd riešil otázku premlčacej doby, resp. jej začatia plynutia.

32. Formulácia vymedzenej otázky „právneho posúdenia nastolenej otázky premlčania“ už spĺňa kritérium, že ide o otázku právnú. Na druhej strane však musí najvyšší súd skonštatovať, že dovolateľka neuviedla také rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd odchýlil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Žalovaná vo svojom dovolaní označila dve rozhodnutia najvyššieho súdu.

32.1. V prípade uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 327/2014 dovolateľka poukázala na také časti tohto rozhodnutia, ktoré v predmetnom konaní by mohli mať pre ňu význam. Avšak v označenom rozhodnutí nešlo o totožný, alebo obdobný prípad v porovnaní s prejednáványm sporom žalovanej. Totižto vo veci dovolateľky ide o bezdôvodné obohatenie z neplatného právneho úkonu/kúpnopredajná zmluva), kedy sú si podľa zákona povinné obe zmluvné strany vrátiť všetko to, čo si „predali“, a kedy odvolací súd správne aplikoval ustanovenia k tomu zodpovedajúce (§ 107, § 107 ods. 3, § 457, § 560 OZ). Na rozdiel od toho, v uznesení, ktoré dovolateľka uviedla bola predmetom konania náhrada škody, a následne žalobca zmenil žalobný návrh, ktorým žiadal priznať istú sumu titulom bezdôvodného obohatenia. Nešlo o neplatný právny úkon, a preto v danom spore ani neaplikoval súd právne ustanovenia, ktoré boli použité v spore dovolateľky v tomto konaní. Inými slovami, išlo o iné právne skutočnosti s aplikáciou iných právnych ustanovení.

32.2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MCdo 16/2011 pojednával o tom, že objektívna premlčacia doba môže („len tak“) uplynúť a z tohto dôvodu sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia môže premlčať bez toho, že by sa oprávnený o bezdôvodnom obohatení alebo obohatenom subjekte vôbec dozvedel, t. j. aj keby subjektívna premlčacia doba ani plynúť nezačala. Uvedené však nebolo predmetom otázky, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd neriešil otázku súbehu objektívnej a subjektívnej lehoty, alebo to, že objektívna lehota uplynula, pričom subjektívna lehota ani nezačala plynúť. Odvolací súd vychádzal z toho, čo vo svojom rozhodnutí aj uviedol, že relevantným dátumom pre začatie plynutia premlčacej doby (t. j. objektívnej aj subjektívnej lehoty) je rozhodnutie o tom, že žalovaná je vlastníčkou predmetných nehnuteľností, kedy jej bolo vrátené, resp. súdom rozhodnuté o vlastníctve nehnuteľnosti a jej vznikla povinnosť vrátiť kúpnu cenu, resp. prijaté plnenia v jej prospech. Mal za to, že až týmto momentom bolo zrejmé, že došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovanej na úkor žalobcu, ktoré by on poskytol za žalovanú, resp. v jej prospech.

32.3. Na základe vyššie uvedeného preto nemôže ísť o také rozhodnutia dovolacieho súdu (ktoré žalovaná uviedla vo svojom dovolaní), od ktorých sa odvolací súd odchýlil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu.

33. Nakoľko predmetný dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a/ v spojení s § 431 až § 435 CSP, ako aj na základe dovolacím súdom vyššie uvedených argumentov, Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto časti odmietol dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

34. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej v časti, v ktorej namietala vady

zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

35. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.